herpy

GEKKOER

Western chameleon gecko

Eurydactylodes occidentalis

Eurydactylodes occidentalis er den minste arten i slekten av nykaledonske kameleongekkoer: en liten, nattaktiv tregekko med gripehale som bare lever i kystlavlandet på vestsiden av Grande Terre. Arten ble først beskrevet i 2009, er truet i naturen og sees bare sjelden i fangenskap. Stellet bygger på slektningene *Eurydactylodes vieillardi* og *Eurydactylodes agricolae*.

Familie: Diplodactylidae

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**5 cm** snute-kloakk-lengde
Levealder	**10-15 år**
Aktiv	**Om natten**
Levevis	**Trelevende**
Biotop	**Tørrskog**
Vanskelighetsgrad	**Øvet**

STELL

Min. terrarium	**45 × 45 × 60 cm** L × B × H for 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**22-26 °C**
Varmeplass	**27-29 °C**
Temperatur, natt	**20-23 °C**
Luftfuktighet	**60-80 %**
UVB	**Anbefalt** Ferguson-sone 1
Kosthold	**Insekter, frukt og ferdigfôr**
Holdes	**Alene, parvis eller én hann med flere hunner**

AVL

Formering	**Eggleggende**
Kullstørrelse	**1-2 egg**
Inkubasjon	**50-90 dager** ved 22-26 °C

VERN OG PAPIRER

CITES	**Ikke listet**
EU-vedlegg	**Ikke listet**
IUCN	**Sterkt truet (EN)**

Om arten

Eurydactylodes occidentalis er en slank, liten gekko med trekantet hode, store øyne uten lokk, loddrette pupiller og en gripende hale. Det er slektens minste art: kroppen blir opptil 5 cm fra snute til kloakk. Totallengde og vekt er ikke dokumentert.

Hodeskjellene, særlig mellom neseborene og foran øynene, er store, kantete og ganske symmetriske. Det er ingen knoppskjell i nakken. Furen fra munnviken og furen under øreåpningen henger ikke sammen, men er adskilt av en smal bro av skjell, og det skiller arten fra *Eurydactylodes symmetricus* og *Eurydactylodes agricolae*. Fra *Eurydactylodes vieillardi* skiller den seg ved de større, mer symmetriske hodeskjellene og ved den mindre størrelsen. Tegningen er tre uregelmessige, mørke tverrbånd på lys bunn. Hannen har mer enn 60 porer foran kloakken, ordnet i flere rader.

Arten ble beskrevet i 2009 av Bauer, Jackman, Sadlier og Whitaker. Det latinske artsnavnet betyr "vestlig" og henviser til utbredelsen langs vestkysten. Ved beskrivelsen var arten kjent fra bare fire eksemplarer, og den skiller seg tydelig fra de tre andre artene i slekten på genetiske data. Den er langt sjeldnere i terrarier enn *Eurydactylodes vieillardi* og *Eurydactylodes agricolae*.

Levealderen er ikke dokumentert, men slektens øvrige arter kan leve minst 10 år.

Utbredelse og leveområde

Eurydactylodes occidentalis lever bare i kystlavlandet på vestsiden av Grande Terre i Ny-Caledonia, i Province Sud. Typelokaliteten er et lavtliggende sumpområde, Marais Fournier ved Gouaro-Déva nordvest for stranden ved Poé, nær Bourail. De få senere funnene ligger i samme område og litt lenger mot sørøst. Utbredelsen er snever og oppsplittet.

> **Naturlig utbredelse:** Ny-Caledonia.

LEVEOMRÅDE

Arten lever i lavlandsskog og kratt langs vestkysten, fra havnivå til omkring 20 m over havet, også i kanten av sumpområder. Den er nattaktiv og lever i busker og lavt løv, hvor den sover skjult om dagen. Vestkysten er tørrere og varmere enn de fjellrike delene av Grande Terre, med en tydelig tørr periode og en fuktigere sesong.

Arten er truet (EN). Kystlavlandet er sterkt oppdelt av rydding til landbruk og beiting, og skogrestene brenner gjentatte ganger. Den invasive maurarten *Wasmannia auropunctata* er en ytterligere trussel mot små, trelevende krypdyr på Ny-Caledonia.

Stell

TERRARIET

Det finnes bare lite kunnskap om stell av *Eurydactylodes occidentalis*. Tallene er lånt fra *Eurydactylodes vieillardi* og *Eurydactylodes agricolae*, som har nesten samme levevis og størrelse. Til ett voksent dyr må terrariet være minst 45 × 45 × 60 cm (lengde × bredde × høyde). Større er bedre, og høyden er viktigere enn bunnarealet, fordi arten klatrer. Et par eller en hann med to hunner kan holdes sammen i et terrarium med mer plass; uten avl er det ingen grunn til mer enn ett dyr. Et glassterrarium med nett i lokket gir både høy fuktighet og frisk luft. Nettet må være fint, for dyrene er små og slipper ut gjennom små sprekker.

Innred med mange tynne greiner i forskjellige tykkelser, lianer, kork og blader, slik at dyret kan klatre og sove i løvet. Det må være gjemmesteder i alle høyder, ikke bare på bakken. Levende planter gir skjul og hjelper til med å holde på fuktigheten. Som bunn fungerer 60 % økologisk matjord og 40 % kokosfiber med et tykt lag blader oppå, som også demper et eventuelt fall. Fjern ekskrementer daglig, og skift hele bunnen hver tredje til fjerde måned.

TEMPERATUR

Om dagen skal det være 22-26 °C i det meste av terrariet og et varmt punkt under en lampe på 27-29 °C. Om natten skal temperaturen falle til 20-23 °C. En hvit varmepære på omkring 40 W over en gren øverst i terrariet er den enkleste oppvarmingen; blir plassen for varm, byttes det til en svakere pære. Varmen er høyest øverst og lavest nederst, og det må være greiner og løv i alle høyder, slik at dyret selv kan velge. Mål med et digitalt termometer, der føleren sitter på greinen under lampen. Temperaturen må ikke komme over 30 °C. Slektens små, nattaktive arter er følsomme for varme, så plasser terrariet vekk fra vinduer og radiatorer.

LUFTFUKTIGHET OG VANN

Hold luftfuktigheten på 60-80 %, målt midt i terrariet. Den er lavest i den varme enden og høyest i den kjølige. Den skal stige om natten og falle i løpet av dagen, men aldri komme under 50 %. Tåkelegg terrariet grundig med en trykksprøyte hver kveld og om morgenen etter behov, slik at dyret kan drikke dråper fra bladene. Sett i tillegg inn en lav skål med friskt vann, og skrubb den en gang i uken. Bunn og greiner må kunne tørke opp mellom sprøytingene, for vedvarende for høy fuktighet og stillestående luft gir hud- og luftveisproblemer.

LYS OG UVB

Arten er nattaktiv og klarer seg uten UVB når fôret inneholder D3-vitamin, men et svakt UVB-lys er en fordel. Bruk et UVB-rør for skyggedyr (Ferguson-sone 1), for eksempel et T5-rør på 7 %, 20-30 cm over nettet eller 25-40 cm under nettet. Et rør på 2,4 % må sitte nærmere, omtrent 10 cm over nettet. Målet er en UV-indeks på 1-2 på den øverste greinen, og det kontrolleres best med en UV-måler. Det må alltid være skygge i resten av terrariet. Hold lyset tent 10-12 timer og litt lenger om sommeren, styrt av en tidsbryter. Om natten skal det være mørkt.

Les mer: Lys og UVB Les mer: Kalk, vitaminer og tilskudd

FÔRING

Arten er sannsynligvis frukt- og insektetere som resten av slekten. Gi omtrent halvparten ferdigfôr til fruktetende gekkoer, rørt ut til en tykk grøt, og halvparten levende insekter. Grøten gis i en liten skål på en veggmontert hylle og ikke på bakken. Bytt mellom flere smaker, slik at kosten blir variert.

Unger opptil ett år får insekter annenhver dag og grøt 2-3 ganger i uken. Voksne får insekter og grøt 2-3 ganger i uken. Egnede insekter er sirisser, kakerlakker, gresshopper, silkeormer og voksmøll, ikke lengre enn avstanden mellom dyrets øyne. Fordi arten er så liten, må insektene være små. Pudre insektene med kalk og D3-vitamin, la dem ete godt fôr i 2-3 dager før fôring, og gi et multivitamin en gang i måneden.

Les mer: Fôrdyr: hold og avl

ATFERD OG HÅNDTERING

Eurydactylodes occidentalis er liten og rolig, og slektens arter kan venne seg til kort håndtering. La et nytt dyr få to uker i fred, og håndter det bare hvis det har spist. Start med korte besøk der hånden holdes stille i terrariet, og hold deretter øktene under fem minutter. Støtt føtter, kropp og hale, og la dyret gå fra hånd til hånd. Sitt nær en myk flate, slik at dyret ikke faller langt hvis det hopper. Ta aldri tak i halen. Håndter helst om kvelden, så du ikke forstyrrer dyrets hvile.

Eurydactylodes vieillardi og *Eurydactylodes agricolae* kan sprøyte en klissete, illeluktende væske fra halen når de blir skremt, og den gir smerter hvis den treffer øynene. Om *Eurydactylodes occidentalis* gjør det samme, er ikke dokumentert, men håndter dyret på samme måte, og vask hendene etterpå.

Et par eller en hann med to hunner kan gå sammen, men to hanner må aldri holdes sammen.

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Alder og vekt ved kjønnsmodning er ikke dokumentert for *Eurydactylodes occidentalis*. Hannen har en tydelig hemipenisbule ved halerota og mange porer foran kloakken, hunnen mangler begge deler. Hos unger er kjønnet vanskeligere å se. Dyrene må være fullt utvokst og i god hold før de settes i avl, og hunnen må ha gode kalkreserver.

PARRING

Som hos *Eurydactylodes vieillardi* og *Eurydactylodes agricolae* setter en hvileperiode på 2-3 måneder med kortere dager (under 12 timer lys) og 20-22 °C om dagen eggleggingen på pause. Deretter heves lys og temperatur igjen, og det setter i gang paringen. Par og trioer med en hann og to hunner kan gå sammen hele året, men flere enn to hunner per hann gir færre egg.

EGGLEGGING OG KULL

Eurydactylodes occidentalis er eggleggende. Slektens arter legger 1-2 egg om gangen med tre til fire ukers mellomrom, og det samme gjelder sannsynligvis denne arten. Gi hunnen en eggleggingsboks med minst 10 cm dybde, fylt med en fuktig blanding av halvt torvmose og halvt vermikulitt, slik at hun kan grave eggene dypt ned. Hold øye med egg utenfor boksen, de er som regel ubefruktede eller dårlige. Gi hunnen rikelig med kalk og insekter hele sesongen.

INKUBASJON

Flytt eggene forsiktig og uten å vende dem til en liten boks med fuktig vermikulitt, og åpne lokket hver fjerde til sjuende dag, slik at luften skiftes. Ved 22-26 °C klekkes eggene etter 50-90 dager, oftest etter 70-90 dager.

OPPDRETT AV UNGER

Ungene får samme stell som de voksne, men med kraftig daglig tåkelegging, slik at de rekker å drikke dråpene. Mangel på vann er den vanligste årsaken til at unger ikke trives. For fuktig og uten luft gir like lett luftveisinfeksjoner, så god ventilasjon er avgjørende. Hold hver unge i en liten, enkel boks med kjøkkenpapir, tynne greiner og kunstige planter, og gi dem frisk grøt annenhver dag og små insekter, pudret med kalk.

Helse og vanlige feil

Sykdommer hos *Eurydactylodes occidentalis* er ikke beskrevet. Hos slekten skyldes de typiske problemene stellet:

- Vedvarende for høy eller for lav fuktighet, som gir hud- og luftveisproblemer. Hold fuktigheten på 60-80 %, og la terrariet tørke opp i løpet av dagen.
- For mye varme. Hold temperaturen under 30 °C.

- Mangel på kalk og D3-vitamin, særlig hos hunner i avl. Pudre insektene med kalk, og gi svakt UVB-lys.
- Tap av halen. Ta aldri tak i halen.
- Dehydrering hos unger hvis tåkeleggingen er for sparsom.

Søk dyrlege med erfaring i krypdyr hvis dyret går ned i vekt, ikke spiser på flere uker eller virker slapt.

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.